

UREDNIŠTVO ZARJE je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 8 (tiskarna I. nadst.). Uradne ure za stranke so od 10. do 11. dopoldne in od 5. do 6. popoldne vsak dan razen nedelj in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

NAROCNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Ogriško in Posno K 21-60, polletna K 10-80, četrtletna K 5-40, mesečna K 1-80; za Nemčijo celoletno K 26-40; za ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 36-—.

Posamezne številke po 8 vin.

ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov
ob pol 11. dopoldne.

UPRAVNIŠTVO se nahaja v Selenburgovi ulici št. 6, II., in uraduje za stranke od 8. do 12. dopoldne in od 3. do 7. zveče. Inerati: enostopna petlitrsca 30 vin., pogojen prostor, poslana in reklame 40 vin. — Inerate sprejema upravništvu.

Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo.

Reklamacije lista so poštne proste.

Stev. 596.

V Ljubljani, v torek dne 3. junija 1913.

Leto III.

Polkovnik vohun.

Take senzacije Avstrija že dolgo ni imela: V elegantnem dunajskem hotelu, kamor zahajajo le izbrani izvoljenci tega sveta, naidejo gošta, polkovnika generalnega štaba, oficirja najizrednejše kariere, moža sijajne bodočnosti, mrtvega. Browning v sobi in kos papirja na katerem je zabeležen njegov smrtni ura, izključuje vsak dvom: Umrli je od svoje roke. Drugo jutro poročajo časopisi, da je mož, generalštabni šef praškega vojnega zbora, preveč delal, pa da se mu je vsled tega najbrže zmešalo in je posegel po revolverju.

Ali oficijozne neresnice imajo nekaj časa v Avstriji nenavadno kratke noge. Kmalu so se je širiti govorice, ki so imele trdnjšo podlago kakor iz uradnega vira prihajajoče novice; in naposled je prišlo tudi oficijozno priznanje. Polkovnik generalnega štaba Redl je bil vohun; vojaške oblasti imajo vse dokaze v rokah, da ga je neka tuja država bogato plačevala za izdajstvo in da je bila vesela, ki bi bila zadnje mesece vsak trenutek lahko postala naša sovražnica, tako natančno obveščena o naših najtajnejših vojaških namelih, o našem mobilizacijskem načrtu, o naših skrivnih gibanjih, da je vsak naš korak takoj »konterkariral«. In vse tajnosti je izvedela od ces. kr. polkovnika generalnega štaba Redla.

Ko so imele vojaške oblasti nedvomne dokaze v rokah, so ga zvabile na Dunaj. Tukaj so ga nakratko zaslišali, povedali mu, da je vse razkriti in da ne bi tajeje nič pomagalo, pa so zapustili sobo. Na nizi pa so pustili — nabito pištolo in inštrukcijo, kako se z njo ravna. Ob 4. jutraj so zbudili njegovega slugo, naj gre pogledat, kako je njegovemu gospodu. In spoznali so, da je »vse v redu«. Polkovnik je bil mrtev. Samomor. Z mrtvim osumljencem se ne more voditi nobena preiskava, zapreti ga je mogoče le še v grob. Saj se je obsodil sam.

To je senzacija! Veliki impresario evropskih spektaklov gospod Kania si lahko zadovoljno pomane roke. Kaj je zdaj Prochaskova afera, kaj Skodra in Skader! Prav ko so njegove velike iznajdbe dosegle svoj namen in bi spomin nanje utegnil postati neprijeten, ga pokoplje — volunstvo ces. kr. polkovnika!

Izreden dogodek. In v popolnem obsegu se ni niti znan, kdove, kako daleč sega mreža te špijone, kdo ve, kdo je še vanjo zapleten? Treba bo še dosti govoriti o tem militarističnem polomu; ali ustavimo se za enkrat pri polkovniku Redlu. Razburljiv je njegov slučaj, o tem ni dvoma: razburjati mora militariste in civiliste. Kajti če je mogel biti mož, ki bi bil v kratkem postal general in kateremu se je odpirala pot do najvišjih vojaških časti, špijon in izdajalec, če je mogel leta in leta opravljati svoj posel, živeti kakor kapitalist, ne da bi bil kdo kaj opazil, če so se mogle prodajati najtajnejše vojaške skrivnosti, tedaj se mora zamajati vsako zaupanje. Česa se ni bati, če je vse to mogoče?

Ob vsej tej razburljivosti škandala, ki je očiten vsemu svetu, pa bi bilo samo razburjanje zelo zgrešeno. Oficirji generalnega štaba polagajo takemu človeku nabiti revolver na mizo, in če ga porabi po priloženi inštrukciji, je zadeva zanj rešena. S tako rešitvijo pa se

ne bodo zadovoljili ljudje, ki hočejo razumeti vzroke in zveze; če je bil mogoč tako kričeč slučaj, ki ne pomeni le škandala — kajti to bi bilo najmanjše — tedaj je treba izvedeti, kako je bil mogoč.

Vero, da so zločini privilegij »nižjih« slojev, smo že davno izgubili. Prirodoslovno je dognato, da je polkovnik generalnega štaba, minister in kartelni kapitalist sestavljen iz enake snovi kakor proletarec; meso, ki je sposobno za greh pod raztrgano suknjo, ima to sposobnost tudi v najdražji obleki. Vendar so razlike velike. Če bi ljudje enostavno sledili svojim prvotnim nagonom, bi bil na svetu skoraj sam greh in zločin. Vpraša se, koliko moči ima človek, da se upre izkušnji, ki preži nanj za vsakim vogalom. Je že prav, da so značilni različni. Ali dvojice povsem enakih značajev bo različno ravnovalo, če so razmere različne. Z večjo silo in pogostejše se približuje izkušnja rezežu kakor bogatstvu. Boljše materialne razmere in boljša vzgoja krepi odporno silo, pomanjkanje in slaba vzgoja jo slabi. Zato je proletarijat bolj obsojen na pregrehe kakor bogati sloji.

Polkovnik Redl pa ni bil proletarec, in vendar je zagrešil zločin, katerega se je od Efiatovih časov držala največja sramota. In vendar mora biti tudi ta zločin razumljiv. S samo konstatcijo »Redl je bil lump« ni nič opravljeno.

Razumljiv je ta zločin iz splošnih kapitalistično družinskih razmer in iz posebnega militarističnega sistema.

V kapitalistični družbi je denar vsega močnejši vladar. Nezasišeno moč daje človeku bogastvo. Odtod prihaja silno stremenje tja, kjer se blešči zlato, odtod strašna pohlepnost po denarju, ki se ne zadovoljuje, če ga je dovolj za vsakdanje potrebe, ampak ga hoče več in več, za rezervo, za razkošje, za moč, za večjo, za vedno večjo moč. Zločin je v tem stremelju večji pomočnik. Vseh velikih bogastev se drži kri; kjer se kupčujejo milijoni in milijarde, tam je jok in stok in škripanje z zobmi; pohabljeni udje, prezgodnja smrt, beda vdov in sirot znaša velike kapitale na kup. Vedno zahteva poklic kapitalista nekoliko brezvestnosti, še češče je zahteva mnogo.

Prihlik, da se pride do denarja z brezvestnostjo in brezobzirnostjo, pa je precej. Izkušnjava poraja kapitalistični sistem, ki je sam po sebi mogoč le ob brezvestnem izkoriščanju tujega dela, tujih moči in tujih slabosti. Tako kakor roparski vitez industrije pač ne pride oficir do bogastva. Ali moč denarja, ki je posledica kapitalizma, je tudi zanj mikavna. Tudi njemu pomeni denar življenjske ugodnosti, užitke, luksusa, vpliv, socialen ugled in povečano samostojnost. Militarizem, ta od ostalega ljudstva s kitajskimi zidovi ločeni svet, ki si je do dvajsetega stoletja ohranil srednjeveško fevdalno šego in nazore, vendar ni mogel niti vplivom moderne kapitalizma. Častniški zbor, ki je bil tekom stoletij vzgajen v aristokratskem duhu in vaje splošno priznanega prvega mesta v družbi, si hoče ohraniti nekdanji socialni položaj in ugled; za to pa v dobi kapitalizma ne zadostuje več uniforma in sablja, kajti tudi socialna vrednost določa tukaj denar. In oficir,

ki je že v vojni akademiji slišal, da je njegov stan prvi na svetu, visoko postavljen nad civilistovsko plebejstvo, spozna v življenju kmalu, da se nekaj ne ujema. O pravici svojih privilegijev ne dvomi lahko; opažati pa mora, da je velik del njegovih predpravil zelo akademičen, ako jih ne more finančno podpreti.

Važnost denarja mu militaristična praksa sama vtepa v glavo. On se ne more kakor navaden meščan poročiti z dekletom, ki ga ljubi, ampak le z žensko, ki ima potreben denar za kavcijo. H kavaliriji pride le tedaj, če ima premoženje, tako nastajajo razlike med posameznimi četami, aristokratskimi in plebejskimi. Bogastvo odpira vrata v kroge, ki so tudi častniku, če je siromašen, zaprta; denar spleta zveze, ki lahko pospešijo karjero.

Veliko potov do bogastva pa častnik vendarle nima. Za konjsko trgovino je treba že nekaj začetnega kapitala, pa znanja in navihanoosti. Za sleparski dobiček ima tupatam kdo priliko, če posreduje opustitve od službe. Militarizem pa ima posebno institucijo, ki je pravzaprav v kričečem nasprotju s pojmi vojaške časti in ravnih potov. To je špijonaža. Vse države vohunijo, in čim bolj se razvija militarizem, tem obsejnejša postaja špijonaža in konteršpijonaža. Enaki razlogi porajajo v kapitalističnih državah militarizem in špijonažo; eno se ne da ločiti od drugega. Uspešna špijonaža pa ni mogoča brez izdajstva. Fotografija kakšne baterije, opis novega kanonskega zaklepa, sestava tega ali onega razstreliva, za katerim vohajo cele čete špijонов, so malenkosti v primeri z bojnimi nameni, z mobilizacijskimi načrti, s plani prvega armadnega razvoja, s projekti invazije itd., z rečmi torej, ki so pod ključem in jih ni mogoče doseči drugače kakor s pomočjo onih, ki jih zaklepajo.

Špijonaža in izdajstvo uspevata na enem debilu. Redlov slučaj ne pomeni le poloma ene človeške eksistence. V tej katastrofi se razkrija nekaj hujšega. Možnost Redla in tovaršev, možnost izdajstva, ki lahko miči vse težinke s težkimi milijoni ljudskega denarja plačanega militarizma, ki napravi vse ogromne žrtve lahko iluzorične, ima svoje korenine v kapitalizmu in njegovem protidemokratskem militarizmu.

Seveda je bilo treba tudi v tem okviru še nešteti drugih grehov, da je moglo izdajstvo uspevati. Trajalo je leta in leta, spoznanje, da morajo biti špijoni na važnih mestih vojske se ni porodilo šele na dan pred Redlovim samomorom. Razkošno življenje špijona, ki je mogoče le ob velikanskih dohodkih, ni bilo tako skrito, da ga ne bi bil mogel opaziti generalni štab. Vključ temu je moral priti takorekoč slučaj na pomoč, da je razkril senzacionalni zločin. To je omogočila posebna struktura našega militarizma, ki se ni ničesar naučil od demokracije, ker misli, da bi bilo to izpod njegovega dostojanstva.

Redla so pokopali — kot »navadnega« civilista, seveda — z njim pa ne more biti pokopana afera, ki kriči po jasnosti in po temeljiti reformi.

DR. OTON BAUER:

Agrarne carine.

(Konec.)

To razmotrivanje velja pač samo za žitne carine. Od dobičkov iz carin na živino in od prepovedi uvoza živine doteka nekaj večji del malim obratom. Po poljedelski obratni statistiki se porazdeli število živine na razne obrate sledeče:

poljedelski obrati z ro- dovitnim površjem z manj kot 2 hektarjema	Štev. obratov z govedom	Štev. goved v teh obratih na obrat	Št. goveda
z 2 do 5 hektarjev	718.500	1.232.007	1.7
z 5 do 20 "	715.610	1.975.503	2.8
z 20 do 100 "	595.932	3.343.032	6.6
z 100 do 200 "	136.375	1.795.130	13.2
z več kot 200 hektarj.	12.101	679.536	56.2
	2.178.500	9.026.208	4.1

Poljedelski mali obrati se več pečajo z živinorejo nego s pridelovanjem žita. Toda gotovo je, da 715.610 malih obratov z 1 ali 2 repi nima dobička od draginje mesa; od draginje mleka le v mali meri. Od 2.178.500 živinorejskih obratov torej nima 1.434.110 od podražite pridelkov živinoreje nobene ali ima samo neznatne koristi — samo tretjini obratov priteka tudi ta dobiček.

Kako so glasovale stranke v parlamentu dne 22. novembra 1911 o predlogu sodruha dr. Rennerja za uvoz inozemskega mesa?

	glas- vala je za predlog	Za pred- log ni gla- sovalo	Glas- je proti predlogu	Bilo je odso- tnih
	Št. v %	Št. v %	Št. v %	Št. v %
Ruski nacionalisti	1 0 0%	2 100%	2 100%	0 0%
Rumuni	5 0 0%	5 100%	4 80%	1 20%
Rusini	28 0 0%	28 100%	20 71%	8 29%
Poljaki	72 9 12%	63 88%	44 61%	19 27%
Krščan. socialci	73 11 15%	62 85%	58 80%	4 5%
Jugoslavoani	37 6 16%	31 84%	24 65%	7 19%
Čehi	81 18 22%	63 78%	61 75%	2 3%
Italijani	16 4 25%	12 75%	8 50%	4 25%
Vsenci	4 2 50%	2 50%	0 0%	0 0%
Nem. Nationalv.	99 53 53%	46 46%	43 43%	3 3%
Divjaki	14 11 79%	3 21%	1 7%	2 14%
Soc. demokrati	82 76 93%	6 7%	0 0%	6 7%
	513 190 37%	323 63%	267 52%	56 11%

Od 37 Jugoslavoanov 31 ni glasovalo za uvoz inozemskega mesa; 24 jih je glasovalo proti uvozu.

7 je bilo odsotnih. Glasovali so proti uvozu inozemskega mesa: dr. Ravnljar (Ljubljana), dr. Benkovič, Brenčič, Demšar, Fon, Gostinčar, Grafenauer, dr. Gregorič, Hladnik, Jaklič, dr. Jankovič, prof. Jare, dr. Korošec, dr. Krek, Pišek, plem. Pogačnik, Povše, Roškar, dr. Sušteršič, dr. Verstovšek, Žitnik, Dulibič, Perić, Prodan, Semak.

Odsotni so bili: dr. Gregorin, Mandič, La-
ginja, Spincič, Smolaka, Sesardič.

Dočim je od 82 socialnih demokratov glasova-
valo za predlog 76 (93 %), je glasovalo od 431
meščanskih poslancev le 114 (26 %).

Dočim od 82 socialnih demokratov ni glasova-
valo za predlog 6 (7 %), od 431 meščanskih
poslancev ni glasovalo za uvoz inozemskega
mesa 317 (74 %).

stvari! Zrno, ki ga je Usoda, velika Sejalka, vrgla na skalo, in zrno je v skalo pogrnalo korenice in hoče rasti! V eter upogibljive rastline, ona se majo; dež bije vanjo, ona se stiska k mačelnemu kamenju, snega se naleti nanjo, ona se z njim zagrne, da je ne dosežejo hujši mrazovi — vsemu se prilagaja, vse zmore, samo da bi mogla živeti, živeti, živeti...

Rafaela je imela doma četrto otrok in je-
tičnega moža. Ko je odpela kakšen brezstuden
svoj kuplet, je skočila z odra in letala po gos-
tilni kakor sraka. Tu je izberala preste, gndi
par klobasic, tam nekaj fig, pa zopet košček
rezka in prihitela k naši mizi, zaobalila in pre-
vidno shranila v kot na stol, pod svojo veliko
progasto ruto. Potem je sedela in topo gledala
na prazno. O polnoči je pobrala svojo bratovo
mezdo, zavezala jo v žepni robec, ogrnila se z
ruto in hitela s svojimi culicami nekam na Fran-
čišek (del Prage). Časih se je pa zgodilo to-le:
Rafaela ni letala po sobi, ni prosjčala pri niko-
mur, ampak posedala je v odmorih poleg ne-
koga, vesela, žareča, kipeč od dobre volje;
smelo zaupna; in tisti nekdo je bil kakšen ro-
dohub z dežele, rejen, potan, razvnet, z zlatimi
prstani in na telovniku s težko verižico. »Aha,
Rafaela je našla kalina!« so suho omenjaljeni
kolegi in se niso več brigali za njo. In za take
slučaje je imela Rafaela kuplet, čigar refren se
je glasil:

Ti, ti, edini ti,
zame družega mi,
ti si moj srečni san,
zate življenje dam!

toza je pela in kazala zaljubljeno zavijajočo oči
na drugega rodohuba z dežele. — In po pol-
noči je odhajala z njim zavešana v mesto...
In nikomur ni prišlo na misel pobrati in vreči
kamen za njo...

(Daje.)

Anica Rihla.

(Dalje.)

Nato sledi duet gospodičen Luize in Kati. Plakat zunaj pri vrodu in za oknom, razsvitljene njih fotografije, ju nazivlje »deška slayčka«. To ime sta si baje prinesli iz bratske Rusije, iz Lodži, kjer je pred dvema letoma go-
stovala cela družba. Luiza je visoka blondinka, Kati je majhna, blede, s temnimi lasmi in kras-
nimi modrimi očmi. Postavili sta se, ena na desno, druga na levo stran odra, harmonij je zavreščal in oni sta začeli:

Pa četudi svet pogine,
nikdar Prazan ne premine,
dokler v vrču pivo teče,
v srcu ima vrisk in spev,
če se tudi svet poruši,
nam humorja ne zaduši,
in zato prepevajte
in veselo ploskajte!

»Gospod Mareš, ploskajte!« je zaklicala gospo-
dična Luiza z odra našemu družabniku. In har-
monij je začel iznova, in gospodični sta peli iz-
nova to kitico kot refren, ploskajoč po taktu,
in vsa gostilna je ploskala z njima. In ko je bila
odpeta kitica, sta že zapeli:

To je gotovo,
nas nič ne briga,
naj bo tako ali tako,
ali kakorkoli.

na kar je sledila druga kitica, ki se je zopet po-
navljala s taktiranim ploskom vseh prisotnih.
In ko je bila pesem odpeta, so razploskane dlani
divjale dalje, da se je vsa dvorana stresala.
Gospodični sta stopili v ospredje in se klanjali.
Luiza je zakriknila dol nekaj podobnega: »I
dajte že mir! na kar so dlani še hujše divjale,
dokler ni nova melodija harmonija naznanila
novega nastopa; gospodična Kati je nastopila
in pela s svojim otroškim nežnim altom:

Trditi nočem, da najlepša sem,
pa vendar tudi grda nisem,
ko grem po mestu, rade se oči
gospodov za menoj ozirajo,
toda zasnuti — nihče noče mene,
jaz pa sem tako krepstno dekle,
tako krepstno deeee- (trileček) kle.

— Jaz bi vas vzela takoj — opazil se je ne-
kdo od zadej. — Pojdite na Zeleni trg, očka —
odvrnila je gospodična Kati jezno. V tem je pri-
letela gospodična Luiza in zapela svojo arijo:

Sem vesela deklica,
rada b' se možila

itd., potem sta se objeli okrog pasu in zapeli
duet na slavo in hvalo Prazank. Sledil je gro-
movit plosk, gospodična Luiza je skočila z odra,
vzela krožnik in šla pobirat.

In potem je zopet začel harmonij, in Ma-
reš nam je takoj po prvem tonu aviziral biser
celega večera: Izpoved od Suppeja. Gospod
Kohn (»prva moč družbe«), tudi tak »bivši člo-
veka«, je nastopil v sutani duhovnika in izpove-
dval gospodičnu Kati. Kakor star Favn je sla-
stno poslušal izpoved nedolžnega deteta, ki je
svojemu ljubemu dalo nekega krasnega večera
— prvi poljub. Občinstvo je napeto poslušalo,
ali ogrelo se je ni, ker je pričakovalo večje
pikanterije. Plosk je bil dokaj slab, toda gospod
Kohn je goste zopet spravil v dobro voljo; jedva
je zamrl slabi plosk, skočil je na oder in mavš-
ljah: In Vi ste mislili, da sem jaz duhovnik?
Vsak, kdor me vidi, kdor me sliši, in zlasti, kdor
me duha, poreče, da sem žid — nato je sledil
komčen nastop o židu in židih, pri katerem
je občinstvo rovelo od razkošja, in skončal je
z refrenom pesmi, ki je vzbudil navdušenje,
kakor ga nikoli več nisem videl v življenju:

Pogledat oni dan sem šel
v gledišče nemško tja,
sem sedež kupil si,
bila je »lepa Helena« —
sedim in oziram se,

in kaj zagledam, he:
okrog nosovi migajo,
kot turške sablje so!
Če vprašate, kdo sedeže
pokupil bil je tam?

Ino, bile so same znane firme,
lauter uns're Leut'
pan Jaiteles, pan Moscheles,
pan David Silberstein,
pan Raudnitz, Schütz in Winternitz
in Moritz Edelhain,
pan Rosenzweig, pan Mandelblüh,
pan Löwy, Schick in Ploim,
med njimi pa sedel sem jaz,
jaz, iz Žižkova Kohn. —

Kakor rečeno, takega navdušenega aplavza
nisem slišal več v življenju.

In zopet so pobirali; in pelo se je dalje.
Razvneto poslušalstvo je bilo ob mize, pilo, od-
penjalo si telovnike, moški so ženskam pola-
gali roke okoli vratu in gledajoč jim s svinč-
nimi pogledi v oči, blebetali. Ob dvanaestih je
bilo konec. Vodia je razsul po mizi krajcarje
in desetice, preštel vse in delil med člane
družbe. Nato smo odrinili in šli v malo kavarno,
kjer smo igrali domino z Luizo in Kati, vodje-
vina hčerama. Okoli dveh smo odšli in mah-
nili po praznih ulicah v Koširje, kjer so naši
umetniški stanovali.

Lokal, kjer smo prebili ta večer, se ime-
nule »Pri Bucku« in je na Porečju.

»Pri Bucku« so se producirali naši pevci
ob sredah in ob nedeljah, v ponedeljek pri so-
sednem »Rozvarilu«, v torek nasproti pri »La-
bodu«, v četrtek in soboto pri »Medvedku« na
Perštejnu. Petek je bil dan počitka.

In mi smo jih obiskovali v teh gostilnah in
jim bili prijatelji. Posedali smo z njimi v obla-
kih tobakovnega dima pogovarjajoč se, in njihov
ubogi človeški »jaz« se nam je pojavljal brez
vseh okoliščin, brez blimbe in pretenzij. Ubogi

Dočim od socialnih demokratov ni nihče glasoval proti predlogu, je od 431 meščanskih poslancev glasovalo proti 267 (62 %).

Dočim je od socialnih demokratov bilo odsotnih 6 (7 %), je od 431 meščanskih poslancev bilo odsotnih 50 (12 %).

Tako služi agrarna carinska politika je koristim veleposrednikov in velikih kmetov. Stroške te carinske politike morajo plačati ljudske množice v mestu in na deželi.

Socialna demokracija se zato bojuje z vso energijo proti agrarnemu zakonodajstvu. Že pri posvetovanju carinskega tarifa leta 1906 je poslanec sodrug Seitz predlagal odpravo žitnih carin; njegov predlog je bil od vseh meščanskih strank odklonjen. Ko so potem žitne cene hitro rasle, so socialni demokrati zahtevali začasno odpravo žitnih carin s predlogom Schrammla; predlog je bil 28. novembra 1907 odklonjen. Zahteva se je vnovič vložila v resoluciji Seitzja pri proračunski razpravi. Meščanska večina pa je sprejela 23. junija 1909 zavlačevalni predlog Steinwenderja, po katerem naj se odkaze predlog Seitzja proračunskemu odseku. Tam so ga meščanske stranke pokopale. Socialni demokrati so predlog vložili četrtrič (Hanusch oktobra 1909); takrat je krščansko-socialni poslanec Fink vložil zavlačevalni predlog, naj se stvar odkaze draginskiemu odseku, katerega je bilo treba šele izvoliti.

Ravno tako so socialni demokrati zahtevali odpravo uvozne prepovedi za živino in meso: (28. novembra 1907, 29. oktobra 1909, 1. decembra 1910, 29. julija 1911, 28. novembra 1911). Dokler in v kolikor se ne bi dale odpraviti te prepovedi brez nevarnosti za zdravje naše živine, naj bi se vsaj ustanovile na mejah državne klavnice, naj bi se uvažala inozemska živina v te klavnice in meso naj bi se prevažalo v hladnih vozih v velika konsumna središča. Na ta način bi se dalo upeljati inozemsko meso brez strahu, da se zanese k nam živinska kuga. To se je zahtevalo tudi v predlogih Schrammla in Rennerja kakor tudi Hanusch in Reumann. Tudi izpolnitev teh zahtev je ostala nerešena vsled odpora agrarcev in malobrižnosti meščanskih mestnih zastopnikov.

Naš boj proti agrarnim carinam je boj za zdravo ljudsko hrano, za ljudsko zdravje. Ob enem je boj proti zaprekam, katere je agrarna gospodarska politika postavila razvoju industrije, boj za prosti razvoj naših gospodarskih sil. Končno je to boj proti povečevanju zemljiške rente na stroške delavske mezd, proti izkoriščanju ljudskih množic po zemljiški gospodi. Tudi ta boj spada v zgodovinsko borbo za odpravo gospodarskega izkoriščanja. Ne bojujemo se proti žitnim carinam kot pristaši svobodne trgovine, ne kot zagovorniki prostega tekmovalstva, temveč kot zagovorniki ljudske pravice do zemlje. Zemljo — prvotno posest in dedščino ljudstva — vrniti onim, kateri jo obdelujejo in njene sadove predelujejo — to je cilj zgodovinskega boja, kateri se začel je s bojem proti agrarnim carinam.

Prevédel R. T.

Ljubljana in Kranjsko.

Nova nespodobnost dež. odbora. Kaj pove dr. Triller? Slov. Narod objavlja v poročilu o zadnji seji dež. odbora med drugim sledeče: »Deželni odbornik grof Barbo čestita deželnemu glavarju v imenu odbora k 50letnici ter predlaga, naj deželni odbor izreče pri tej priliki najstrožjo obsodbo napadov, ki so se pojavili v zadnjem času zoper zasebno čast gospoda glavarja in njegovo privatno življenje, ki nima s političnim delovanjem nikakoršnega stika in ki se žal niso ustavili niti pred rodbinskim pragom. — Potem ko se je konstatiral strogo nepolitični značaj tega predloga, bil je soglasno sprejet.« — Klerikalci so potemtakem preprosto grofa Barbota, naj predlaga v deželnem odboru zaupnico dr. Susteršiču in naj mu pri skrbi izjavo, s katero se lahko izkaže pred javnostjo z ozirom na težke očitke Kamile Theimerjeve. Ampak z naročeno »satisfakcijo«, ki mu jo je dal dež. odbor, se javnost ne more zadovoljiti in deželni glavar mora že drugače odvaliti od sebe Theimerjeve očitke, poiskati si mora drugačno zadoščenje. Popolnoma bosa je trditev, da se ti napadi tikajo privatnega življenja, z rodbinskim življenjem deželnega glavarja in da nimajo s političnim delovanjem nikakoršnega stika. Ravno narobe je res! Razen nekaj napadov osebnega značaja — ki bi bili prav lahko izostali — razkriva Theimerjeva madeže iz dr. Susteršičevega političnega delovanja. Javnost se prav gotovo ne vznemirja zavoljo štajerskih pulardov in morskih rib, ki jih Theimerjeva očita deželnemu glavarju, ampak z vso pravico smemo terjati pojasnilo, kaj je z ostudnim političnim spletkarjenjem, ki ga je Theimerjeva očitala dr. Susteršiču sklicujoč se na različne izjave klerikalnih veljakov, kaj je na vmešavanju dr. Susteršičeve žene v uradno poslovanje deželnega odbora itd. Te reči se prav živo dotikajo dr. Susteršičevega političnega delovanja in deželnega glavarja proklata dolžnost je, da se glede na te politične očitke, ki niso bili tjavendan izrečeni, temveč precej dobro podprti, javnosti opraviči. Doselej na te napade dr. Susteršič še ni reagiral in tudi »Slovenec« je odgovoril na stvarne obdolžitve le z nizkotnimi, nespodobnimi in nekavalirskimi psovkami. Zato je sklep deželnega odbora velika predrznost in huda politična nespodobnost, ker brez preiskave podeljuje dr. Susteršiču generalno odvezo, namesto da bi ga v imenu javnosti prisilil, naj se opraviči. — Pa še nekaj je na poročilu o seji deželnega odbora zanimivega. »Slov. Narod« poroča, da je bila odveza dr. Susteršiču sklenjena soglasno. Kolikor nam je znano, je član deželnega odbora tudi g. dr. Karel Triller, kot zastopnik tiste stranke, v čije glasilu je Theimerjeva začela svojo kampanjo proti dr. Susteršiču in ostalim klerikalnim korifejem. Ker iz poročila ni razvidno, ali je dr. Triller bil po važnih opraviilih zadrtan in ni prisostvoval seji, se vsi začudeno vprašujejo, ali je tudi dr. Triller obsodil

kampanjo Theimerjeve, ali je tudi dr. Triller podpisal v dež. dvorcu dr. Susteršiču izprčevalo o političnem poštenju, ki mu ga v »Narodu« odreka. To bi bila taka nemožnost, da si je ne upamo zalučiti dr. Trillerju v lice, dokler za trdno ne vemo, da je pri navedeni izjavi sodeloval. Zato pričakujemo od dr. Trillerja, da zadevo pojasni!

— Vprašanje deželnega gledališča. Vsled prepovedi kinematografskih predstav v gledališču, ki naj bi služile v saniranje gledaliških financ, je pahnjeno Dramatično društvo v težko finančno zagato in v iski letošnja gledališka sezona v zraku. Sobotni občni zbor je na predlog društvenega odbora pozval ljubljanskega župana, da sestavi deputacijo, ki naj od deželnega odbora izposluje prepustitev deželnega gledališča »Dramatičnemu društvu« do 1. aprila 1914 in sicer brez pridržka, proti zmerni nameni. Ako ostane intervencija te deputacije brezuspešna, ustavi društvo 30. t. m. svoje delovanje. Ako dobi društvo gledališče v najem, namerava za to sezono opustiti operne predstave in se omejiti na drame in operete. Nadalje je bil sprejet predlog g. Gust. Pirca, da se naprosi ljubljanska občina, ako dež. odbor društva ne odstopi gledališča, naj se še neoparljeni ostanek občinske podpore uporabi za sustentacijo domačih igralcev, ako se zavežejo, da bodo v slučaju potrebe, slovenskemu gledališču na razpolago. — Obstanek slovenskega gledališča je sedaj v rokah klerikalnega deželnega odbora.

— Shod v Šiški o obč. gospodarstvu snoči pri Anžoku je bil še precej dobro obiskan. Sodrug Anton Kristan je v uvodu sicer izrekel obžalovanje, da ni boljšega obiska, ker občinske razmere morajo pač še vse bolj zanimati delavsko ljudstvo. Ostro je kritiziral besede in dejanja šišenskih liberalcev v občinskem odboru. Govorili so še: liberalca gg. Kralj in Cimerman in klerikalec Orehek. — O shodu prinesemo jutri obširno poročilo.

— Javni društveni shod organiziranih železničarjev bo 4. t. m. zvečer ob tri četrt na 8 v gostilni gospe Celarc v Spodnji Šiški z dnevnim redom: 1. poročilo personalne komisije; 2. raznoterosti. Železničarji! Pokažite, da se zavedate pomena organizacije in pridite vsi. Stvar je važna!

— V nedeljo vsi na Fužine. Lokalna organizacija socialno demokratične stranke v Mostah priredi v nedeljo 8. t. m. na Fužinah pri »Štajercu« veliko vrtno veselico z bogatim sporedom in plesom. Vstopnina 30 vinarjev. Začetek ob treh popoldne. Sodrug, agitirajte za obilno udeležbo! Vabimo tudi vse ljubljanske in okoliške sodruge k veselici.

— Umrli so v Ljubljani: Anton Sernjak, sobni slikar, 32 let. — Alojzij Zadnikar, mizarjski vajenec, 15 let. — Ivan Korošec, rejnec, 5 let. — Elizabeta Košir, mestna uboga, 85 let. — Josip Simončič, sin izvoščaka, 32 ur. — Janez Kuhar, rejnec, 10 mesecev.

— Razmere v »Unionu«. Gost kavarne »Union« nam poroča: Včeraj ob eni čez polnoč je zmogla kavarna grandhotela vsega vkup tri steklenice piva — od teh ena je bila bolj kot za navadnega gosta primerna za tržnega nadzornika — in prijateljem cigaret sta bili na razpolago — dve »dami«. Ali so vse pivo popili in vse cigarete pokadili gospodje upravni svetniki, ko so se posvetovali, kako onemogočiti rentabilnost »Uniona« mi ni znano. Prav tako se nisem prepričal, ali jim je zmanjkalo tudi kofeta. Morda to pove vodstvo podjetja?

— Kinematograf »Ideal«. Novi spored ima dve senzaciji. Izredno lepa je drama »Nabob« po enakoimenskem romanu. Drama v barvah in treh delih. Sijajna je veseloigra »Mož s tremi ženami«, tri dejanja, v glavni vlogi Prince (Morice). Najnovejši Pathé-Journal in velekomični film »Fric je diplomat« dopolnjujejo prvovrstni spored. V petek zajamčeno izbrani spored z Nordisk-dramo »Srčna igrača«, Psylander v glavni vlogi. V soboto Asta Nielsen: »Grehi očetov«.

Gospodarski izgledi balkanske zveze.

(Misli bolgarskega socialista.)

II.

Kakšne ugodnosti nudi balkanska federacija za gospodarski razvoj balkanskih narodov, kakšen silen pogon je za razvoj njihovih proizvodnih sil, je jasno, ako pokažemo, da bi se danes balkanske dežele, ako porušijo med seboj carinske meje, mogle porabiti med sabo velik del svojega industrijskega in agrarnega izvoza. Za Bolgarsko je turški trg neobhoden. Bolgarska je leta 1908. izvozila: 1. živine za 6,437.100 frankov, in sicer za 5,647.600 frankov, t. j. 88 % v Turčijo; 2. živalskih pridelkov za 3,260.000 frankov, in sicer za 3,192.800 frankov t. j. 98 odstot. v Turčijo; 3. moke za 5,326.455 in sicer za 4,962.700 frankov, t. j. 93 odstot. v Turčijo; 4. tekstilnih izdelkov za 3,238.100 in sicer za 2,871.300 frankov, t. j. 89 odstot. v Turčijo; 5. žitni eksport v Turčijo je znašal 19 milijonov frankov, t. j. četrtnino vsega bolgarskega žitnega izvoza.

Te številke kažejo, da sprejema več nego 90 odstotkov izvoza bolgarske industrije, okoli 90 odstotkov izvoza naš živinoreje in 25 odst. našega žitnega izvoza turški trg. Kako naj Bolgarska ohrani in razširi zanjo neobhodno potrebni trg? Samo z balkansko zvezo, ki odpravi one relativno nizke carinske postavke, s katerimi obdajuje Turčija naše blago. Nasprotno: ako se dežele evropske Turčije razdele med zmagačce, pograbiljo Grška, Srbija in Albanija najmanj polovico tega ozemlja in Bolgarska izgubi s tem polovico svojega dosega njegega trga, ker se bodo Srbija, Grška in Albanija ogradile z mnogo višjim carinskim obzidjem, zlasti proti industrijskemu uvozu, nego Turčija. Z druge strani more samo s pritegnitvijo Turčije v balkansko zvezo Bolgarska v konkurenci z velikimi kapitalističnimi državami

ohraniti in razširiti industrijski trg v maloazijski Turčiji.

Bolgarska je za Rumunijo razmeroma najrazvitejša industrijska dežela na Balkanu. Balkanska zveza otvori mahoma za bolgarsko industrijo nesorazmerno večji notranji trg, ki pospeši razvoj njenih proizvodnih sil.

Enako in še v večji meri je balkanska zveza neobhodno potrebna Srbiji. Njen izvoz, po večini živine in agrarnih pridelkov, potrebuje prostih potov in pristanišč, brez katerih je Srbija obsojena, da je danes gospodarska, a jutri politična provinca Avstro-Ogrske. Mnogobrojna, lahko pristopna in dobra pota in pristanišča dobi Srbija samo v balkanski federaciji. Ampak Avstro-Ogrska ne zavira samo razvoja poljedelstva in živinoreje v Srbiji, temveč prav tako tudi neno industrijo. Prav tako kakor za bolgarsko je tudi za srbsko industrijo neobhodno potreben širok notranji trg, ki je mogoč le z zedinjenjem balkanskih narodov v veliko federativno državo.

Posebno sijajen primer ogromnih gospodarskih izgledov, ki jih balkanski narodom proži federacija, nam daje Grška. Grška uvaža iz velikih držav, predvsem iz Rusije, znatno množino poljedelskih in industrijskih izdelkov, ki se proizvajajo tudi v drugih balkanskih državah. Tako uvaža — po podatkih iz leta 1908. — Grška vsako leto za 33 in pol milijona frankov žita, za 9 in četrt milijona frankov živine in živalskih pridelkov, za 20 milijonov tekstilnih izdelkov. Jasno je, da je Bolgarska gotov trg za izvoz bolgarske tekstilne industrije in za znaten del živinorejskih in poljedelskih pridelkov Srbije in Bolgarske. Ampak dokler ostanejo balkanske države v sedanjem položaju, bodo grški trg izkoriščale le velike države. Samo balkanska federacija omogoči Grški, da odaja ostalim balkanskim deželam večji del svojega izvoza sledečih predmetov: rudninskih voda (za 12 milijonov frankov), vna in živil (za 13 milijonov frankov).

Končno odpre balkanska federacija Rumuniji širok trg za industrijske izdelke in ji omogoči, da bo zalagala ostale balkanske dežele s svojimi specialnimi produkti: s soljo in s petrolejem.

Ampak ti podatki sedanjega blagovnega prometa balkanskih držav nam prožijo le slabo predstav o bodočem procvetu industrije, zemljedelstva in trgovine v širokih predelih federacije. Balkanski polotok je oblagodaren z velikim prirodnim bogastvom in ugodnim podnebjem. V svojih nedrih skriva ogromne sklade premoga in rud, ki bodo za dolgo vrsto let tvorili neizčrpen izvirnik gonilne sile in nudili industriji sirovine. Balkanski polotok ima zmerno tropično in srednjeevropsko podnebje, balkanski gorski hrsti obdajajo široke in rodovitne ravnine, ki jih kvasi gosto omrežje rek. Balkanski polotok lahko proizvaja pavolo za tekstilno industrijo, repo za sladkorno, krompir za alkoholno, mnogo drugih rastlin za desetine kemičnih in drugih industrij. Poleg pšenice, rži in drugih žit lahko proizvaja ogromno množino riža in tobaka ne le za domače potrebe balkanskih dežel, temveč tudi za izvoz velikega dela v tujino. Skratka, industrija balkanskega polotoka dobi v balkanskih deželah poljedelske in rudninske sirovine za svojo potrebo.

Balkanska federacija ustvari iz vseh balkanskih dežel eno gospodarsko ozemlje. To enotno gospodarsko ozemlje omogoči vsakemu kmetiču balkanskega polotoka, da uporabi kapital v tisti proizvodni panogi, za katero so v

onem kraju dani najugodnejši prirodni in drugi pogoji. Balkanska federacija ustvari prirodno zvezo raznih proizvodnih panog: izdelki ene industrije služijo pogostoma kot sirovina drugi industriji. Poleg tega pa razširi skupno gospodarsko ozemlje, ki ustvari širok trg, industrijsko produkcijo in da impulz za uvedbo in izpopolnitev strojnega dela. Končno olajša skupno gospodarsko ozemlje cirkulacijo kapitala in ene proizvodne panoge v drugo ter odpre prosto pot notranji konkurenci in s tem razvoj proizvodnih sil.

Balkanska federacija pospeši razvoj proizvodnih sil balkanskih narodov tudi s tem, ker jim omogoči, da vodijo samostojno trgovinsko politiko. Znano je, da Turčija ne sme izpremeniti svojih carin brez dovoljenja velikih evropskih držav in dokler ostane v tem položaju, je obsojena na stopnjo evropske kolonije, brez lastne industrije. Ampak tudi ostale balkanske države ne morejo sklepati z velikimi državami trgovinskih pogodb, ki bi jim zagotovile bister razvoj proizvodnih sil. Dokaz za to je zadnja trgovinska pogodba med Bolgarsko in Avstro-Ogrsko in prejšnje pogodbe Bolgarske in Srbije s to državo.

Ampak dokler vodijo balkanske države nacionalistično politiko, ki jih pretvarja v slepe orodje velevlasti, je jasno, da niso sposobne za samostojno trgovinsko politiko. Poizkus za sklenitev srbsko-bolgarske carinske zveze leta 1906. se je izjalovil iz enakega vzroka.

Balkanska federacija zagotovi neodvisnost balkanskih narodov sploh in jim omogoči, da vodijo samostojno gospodarsko in trgovinsko politiko, katera povzdigne balkanske dežele v stališče evropskih kapitalističnih kolonij in omogoči samostojno industrijo. Balkanske države skupaj (Bolgarska, Srbija, Rumunija, Grška, Crna gora in Turčija) izvažajo — po podatkih za leto leto 1905 — za 1,100.000 frankov blaga in uvažajo za 1,205.000 frankov. Tri četrtnine izvoza so zemljedeljski produkti, a vel uvoz industrijskih izdelkov.

Velike kapitalistične države ne morejo pustiti balkanskega trga, ki konsumira tako ogromno množino njih industrijskih izdelkov. Z druge strani potrebujejo velike države sirove agrarne pridelke balkanskih narodov. Balkanski narodi si ustvarijo s federacijo ugodne pogoje za razvoj svoje industrije in ne bodo potrebovali evropskega industrijskega uvoza: svoje poljedelske pridelke pa bodo izvažali tja, kjer bodo najugodnejši pogoji, ker teh pridelkov so brez izjeme vse industrijske države potrebne. Ako se balkanski narodi združijo v federacijo s skupnim carinarstvom itd., lahko izkoristijo ugodni svoj položaj napram velikim državam, da postanejo gospodari svoje lastne balkanske industrije.

Z industrializacijo balkanskih dežel razširi balkanska federacija ob enem notranji trg za poljedelske pridelke. Industrija bo trošila vse večje množine sirovih poljedelskih pridelkov in z njo vzporedno rastoče mestno prebivalstvo bo potrebovalo vse več agrarnih pridelkov. Vse to bo pospešilo umno obdelovanje zemlje v velikem, z druge strani pa odvzame balkanskim narodom skrb, da si v velikih državah poiščejo trge za svoje poljedelske pridelke.

Vsi gospodarski razlogi nam govorijo enotno: balkanska federacija je neobhodna za gospodarsko samostojnost in za razvoj proizvodnih sil balkanskih narodov. Brez tega pa je nacionalna neodvisnost balkanskim narodom nedosežna.

Zadnje vesti.

Izza sestanka Pašića in Gešova je splošno nastalo mirneše razpoloženje na Balkanu. Neki turški list pravi, da so Bolgari vdrlili v Solun, sicer pa ni novih tatarskih vesti.

ZAVEZNIKI MED SEBOJ.

Gešov in Pašić.

Sofija, 2. Bolgarska brzojavna agencija poroča: Ministrska predsednika Pašić in Gešov sta imela snoči sestanek v Caribrodu, da izmenjata svoje nazore o položaju in sta se načeloma sporazumela v tem zmislu, da naj se snidejo ministrski predsedniki vseh štirih zveznih držav, ter naj izkušajo doseči vzajemni sporazum v vseh vprašanjih, ki se tičejo zaveznikov.

Bolgarski komentar.

Sofija, 2. Uradni »Mir« pravi, da so Srbi zahtevali sestanek obeh ministrskih predsednikov, preden je imel Pašić svoj govor. Vsled tega govora je hotel Gešov pustiti sestanek, naposled pa je vlada sklenila dopriniti še to žrtve. Če pa ne nastane v srbski politiki kakšen preobrat, nastane ysekakor na Bolgarskem. Vlada je pripravljena za vse slučaje in Srbija ne sme računati s popustljivostjo Bolgarske.

Srbski vojni minister upa.

Pariz, 2. »Matin« poroča iz Belgrada razgovor s srbskim vojnim ministrom Bojovićem, ki je dejal: Položaj je skrajno težak. Sedanja napetost med Srbijo in Bolgarsko ne more vztrajati; točna rešitev sporov je neizogibna. Upam pa, da ne pride do bratomorne vojne. Srbija se zanaša na prijateljske velesile, da preprečijo Bolgarsko o neizogibni potrebi, da se postavi glede na razdelitev ozemlja na srbsko stališče. Srbija bi torej ohranila Prilep, Veles, Ohrid in Bitolje. Toda če se na nesrečo ne bi mogli izoginiti vojni, bo zelo kratka, ampak krvava kakor še nobena ne. Bolgarska vojska je obdudovanja vredna; bolgarski vojski so junaki, naši pa tudi; torej bo vojna prava klanje. Na vsak način imam veliko upanje, da pridemo do mirnega sporazuma, vojsko pa imamo pripravljeno, da začne akcijo če je treba hitri zahtul.

Odpoklicani ruski častniki.

Sofija, 3. Vsi ruski častniki, služeči v srbski in v bolgarski vojski, so bili poklicani domov.

Witte o položaju.

London, 3. »Daily Telegraph« poroča iz Peterburga: Na vprašanje, kako sodi o posledicah sklenjenega miru z mednarodnega stališča, je grof Witte zelo razburjeno odgovoril: Položaj ostane negotov, dokler ne bo mogoče podati točnega računa o sporih, ki so nastali med balkanskimi državami. Na vprašanje, kako sodi o angleško-nemškem sporazumu, ki se pričakuje od dne do dne, je bivši minister odgovoril: Če bi bila zgodovinska logika materialno identična z logiko človeškega razuma, bi moralo zbližanje, kakršno je angleško-nemško, postati mogočen faktor evropskega miru. Vsekakor, če se sklene sprava med dveh držav, se bo Evropa lahko za znatno dobo brez strahu posvetila plodonosnemu delu miru.

Venizelos je demisioniral?

London, 3. »Daily Mail« poroča iz Soluna, da je vložil Venizelos pri kralju Konstantinu demisijo, češ da ne more prevzeti odgovornosti za vojne priprave proti Bolgarski.

Srbski častniki in grški poslanik v Solunu.

Sofija, 2. Semkaj sta dospela dva polkovnika srbskega generalnega štaba ter srbski poslanik v Atenah in grški poslanik v Belgradu.

RUMUNSKI POSLANIK SE VRAČA.

Sofija, 3. Rumunski poslanik knez Ghika je bil na dopustu, se je vrnil sem.

ALBANIJA.

Enat prot internacionalni okupaciji.

Dunaj, 3. V nekem časnikarskem razgovoru je Esad paša dejal: Albanija se bo razvila in postane element miru, če ji zagotovo velesile popolno svobodo. Zato smatram za skrajno nevarno okupacijo z mednarodnimi četami, ki ji

ovirala složen in uspešen razvoj našega naroda. Če nam poda Evropa možnost okrepitve, ji bomo hvaležni.

Garda bodočega kralja.

Drač, 3. Provizorična vlada je sklenila sestaviti stotnijo izbranih mož, ki bo služila za gardo bodočemu albanskemu vladarju. (Težke in resne skrbi belijo glave tej provizorični vladi!)

Albanci se pritožujejo.

Milan, 3. Albanski komite je poslal ministru za zunanje zadeve Di San Giuliano brzojav, ki toži Grke, da so dali v Korici aretirati 204 Albance, ki nimajo druge krivde, kakor da ljubijo svojo domovino. Iz Camerije so mu telegrafirali, da zahtevajo Albanci reko Kalamas kot južno mejo. (Ne bo li Berchtold ljubosumen, da se pritožujejo »naši« Albanci pri Italijanih?)

STRAH PRED VRAČAJOČO SE VOJSKO V CARIGRADU.

Carigrad, 3. Carigrasko prebivalstvo je v strahu, da izbruhnejo krvavi pogromi, ko se vrnejo čete izpred Catalde in Bulajira; zato zahtevajo vojaški krogi, da vlada za enkrat ne odredi splošne demobilizacije, temveč odpusti le rezerviste iz Carigrada in okolice in jih v slučaju izgrediv takoj pokliče zopet pod zastave.

AVSTRIJSKI VOHUN ARETIRAN V ITALIJI.

Videm, 3. V San Giorgio di Nogara je bil aretiran 35letni italijanski državljani Teobald Cigaina, ki ga je policija že dalj časa sumila, da izdaja avstrijskim oblastem različne vojaške tajnosti.

VOHUNSTVO NA RUSKEM.

Peterburg, 3. Nekaj višjih ruskih oficirjev bo odšlo kot posebni delegacije v ona mesta, kjer so preiskave zaradi vohunstva.

SAMOMOR RUSKEGA OFICIRJA.

Peterburg, 3. V Viborgu se je ustrelil oficir. Oblasti pač vedo njegovo ime, a ga ne izdajo. Istočasno so v Viborgu aretirali Eidelmanna, ki je bil prišel iz Peterburga.

LEGAR V TRŽAŠKI LUKI.

Trst, 2. Na krovu Lloydovega parnika »Vorwärts«, ki je prepeljal čete Džavid paše iz Valone v Carigrad, so danes ob prihodu v tržaško luko konstatirali 14 sumljivih slučajev bolezni; ker je že na transportu turških čet umrlo na parniku 27 oseb za legarjem, so parnik in obsele osebe spravili v pomorski lazaret pri sv. Jerneju.

POŽIGI SUFRAŽETK.

London, 3. Sufražetke so podtaknile ogenj na razstavišči umetniške akademije, a je vrtar pravočasno zapazil in pogasil ogenj. Blizu Wendovra so sufražetke zažgale signalno čuvajnico.

VELIKA NEZGODA NA DRAVI.

Pet oseb je utonilo.

Zagreb, 3. Pet kilometrov od Moslavine je utonilo v Dravi večeraj zjutraj pet oseb. Šest oseb, zaposlenih pri regulacijskih delih, je na bolnu merilo globoko vodo; po nesreči se je čoln prevrnil in se je en sam otel iz valov.

PANAMISTU SE MAJA STOLČEK.

Komentarji o nedeljski Lukasevi avdijenci.

Budimpešta, 3. O nedeljski avdijenci ministrskega predsednika Lukasa pri cesarju, ki je trajala celo uro, razglajajo oficijozne vesti, da je veljala izključno le točkoin zadavem, predvsem parlamentarnim vprašanjem in rešitvi hrvaške krize in da ni bila v nobeni zvezi z Desyjevo pravdo. Seveda je vse to zlagano in je bil panamistovski proces najvažnejši, če ne celo edini predmet avdijence. Pravijo, da Desyjeva pravda ni omajala cesarjevega zaupanja v Lukasa, vendar naznanjajo listi, ki imajo z vlado ozke stike, da je razburjenje zadnjih mesecev ministrskega predsednika močno »utrudilo«. Ta poročila kažejo, da se Lukacs pripravlja na »odhoda«.

Ministrski predsednik je med drugimi predlogami vložil tudi zakonski načrt, ki razteza suverenitetne pravice na Bosno in Hercegovino. Po odobritvi zakonov o ustanovitvi centralnega okrajnega sodišča za Budimpešto in o odredbah proti »delomirnim elementom« je spravljal poslanec Telegdy na razgovor

Škandalozni nakup državnih domen

v Varpaloti. Honvedski minister Hazai je odgovoril na interpelacijo, Očite, da je domobransko ministrstvo od bratov Beligradeanu kupilo za 5.590.000 K posestvo, ki sta dala zanj le 2.450.000, in da je pri kupčiji država plačala milijonsko provizijo, od katere pa je honvedsko ministrstvo dobilo polovico, je označil za laž (dasi je pravdnik zastopnik obeh bratov dr. Spitzer pripravljen pred sodiščem potrditi vse te reči!), in naznanil, da je proti »obrekovalcem« vložil tožbo. Nadalje je izjavil, da je nakup za honvedsko ministrstvo »iz finančnih in vojaških ozirov« zelo »ugoden« in da se bo posestvo »izvrstno« obrestovalo. Podobno izjavo je podal tudi poljedelski minister, na kar je interpellant (poslanec vladne stranke!) izjavil, da je z odgovorom zadovoljen; vladni mameluki so obema ministroma priredili vžarne ovacije.

IZ PAVLKOVE DUME.

Budimpešta, 2. Današnje seje ogrske poslanske zbornice se opozicija ni udeležila. Predsednik Štefan Tisza je naznanil, da z današnjim dnem ugasne izključitev nekaterih poslancev in sporočil, da je posl. Kovacs, ki je v zbornici streljal na predsednika, odložil svoj mandat.

TRILETNA VOJAŠKA SLUŽBA NA FRAN-COSKEM.

Pariz, 3. Poslanska zbornica je začela razpravo o triletni vojaški službi. Načelnik brambornega odseka La Herise je zagovarjal triletno službo in se zavzemal za kontingent 157.000 mož, ki ga odsek predlaga. Ob vihnem odobravanju središča in dela levece je izjavil, da

mora biti reforma, namenjena brambi in veličini domovine, ne delo ene same stranke, temveč vsega naroda. Radikalec Chautemps je pobijal triletno službo, ki gospodarsko upropasti deželo.

PORAZ KANDIDATA VLADNE STRANKE.

Nyirbator, 2. Pri današnji nadomestni volitvi za državni zbor je zmagal kandidat neodvisne stranke, Rabovsky, proti kandidatu vladne stranke.

ANTIMILITARISTIČNE DEMONSTRACIJE V GLEDALIŠČU.

Konflikt med policijo in socialističnim županom.

Pariz, 3. V gledališču v Brestu, ki ima socialistično občinsko upravo, so antimilitaristi uprizorili med predstavo Lavedanove patriotične drame »Servire« demonstracije proti armadi. Navzoči policijski organi so nastopili proti demonstrantom in jim zagrozili, da jih odstranijo iz gledališča. Župan, ki je prisostvoval predstavi, je policiji ukazal, da se ne vmešava, ker ima vsak pravico, da v gledališču izraža svoje mnenje. Policijski komisar se je na to obrnil po navodila na komisarijat, ki se je postavil na stališče, da antimilitaristične demonstracije niso dovoljene ne v gledališču in ne drugje in naročil policijskim organom, da ne ubogajo župana. V sled možatega nastopa socialističnega župana so reaktorci sklicali protesten shod.

CESAR VILJEM — DOKTOR INŽENIR.

Berlin, 2. »Voss. Ztg.« poroča, da bo tehnična visoka šola v Berlinu imenovala cesarja Viljema ob priliki njegovega vladarskega jubileja za doktor-inženirja honoris causa.

VLADNA KRIZA NA ŠPANSKEM.

Romanones ostane na krmilu.

Madrid, 2. Sestava novega kabineta je poročena dosedanjemu ministrskemu predsedniku grofu Romanonesu; v novi kabinet vstopijo vsi člani prejšnje vlade.

Ruski vohun v avstrijskem generalnem štabu.

Lepa posredovalka.

Dunaj, 2. Tukajšnji opoldnevni list trdi, da je prišel na sled Rusinji, ki je posredovala med Redlom in ruskimi vojaškimi oblastmi. List priobčuje sledeče informacije: V neki hiši v Borohkegasse v devetem okraju blizu stare blaznice se je naselila meseca januarja t. l. mlada tuja dama s spremljevalko. Izhajala je vedno s pjačolanom, ljudje, ki so jo videli brez pajčolana, pa pravijo, da je bila krasotica črnih las in približno 25 let stara. Njena spremljevalka je bila plava, po izgledu bi utegnila biti Dan-ka ali pa Švedinja. Obe dami sta se zglasili pod imenom Uhelus; najbrže se je tako imenovala spremljevalka. Pisem nista dobivali nikoli, pač pa vsak dan telegrame Uhelius. V hiši so imenovali skrivnostno damo »Rusinjo«. Njeno stanovanje je obiskoval polkovnik generalnega štaba. Pred enim mesecem je najela »Rusinja« tudi sosedne prostore, tako da je imela vse prvo nadstropje, za katero je plačala 4600 K do prihodnjega februarja. V novih prostorih pa ni bilo nič drugega kakor glasovir. Pred kratkim so bili prenešeni v te hiše težki zaboji. Po hrupu, ki so ga čuli sosedje in ki ga je imela zaglušiti igra na glasovirju, mislijo, da je šlo za mašine za reproduciranje slik ali zemljevidov. V nedeljo, ko se je raznesel glas o Redlo-vev samomoru, sta dali dami odnesti zaboje in potem sta izginili brez sledu v družbi civilnega gospoda, ki je zelo gladko govoril francosko.

Užaljeni cesar.

Budimpešta, 3. »Az Est« pravi, da je dobil iz zanesljivega vira sledeče poročilo: Cesarjev generalni adjutant baron Bolfras je zadnji ponedeljek sporočil cesarju samomor polkovnika Redla in njega razloge. Bolfras je prišel iz cesarjeve sobe ves trepetajoč in prepadel kakor mrlič. Komaj je napravil par korakov, pa se je skoraj zgrudil. Častnik, ki je imel službo, ga je podprl in ga položil na divan. Ko je prišel k sebi, je Bolfras dejal: »Še nikdar nisem videl cesarja takega!«

Blaznost zaradi Redlove afere.

Dunaj, 2. Snoči so našli v Pratu odvetniškega kandidata dr. Viljema Klausnerja z dvema streloma v prsih, težko ranjenega. Prišel je iz Sopronja, kjer ima štiridesko orožno vajo kot rezervni poročnik. Prirovedval je, da so ga na poti iz Sopronja nekateri častniki tako opazovali, kakor da ga smatrajo za Redlo-vega sokrivca, tako da je sklenil umreti. Njegovo stanje je nevarno.

Dunaj, 3. Neki osebnosti je cesar baje močno razburjen dejal, da je Redlova afera pač najbolj nezasišani slučaj v dobi njegove dolge vlade. Neverjetno je, da mu je mogel to storiti oficir, častnik generalnega štaba, v katerega je sam polagal največje nade.

Gospodinja Horinke aretirana.

Dunaj, 3. Razun poročnika Horinke so aretirali tudi njegovo gospodinjico, neko gospodično T.

Preiskave.

Dunaj, 3. Preiskave v Redlovi zadevi se nadaljujejo in razkrivajo vsak dan kaj novega. Redl je prihajal vsak mesec po dvakrat, navadno 1. in 15. na Dunaj in je vedno stanoval v hotelu Klonser. Zadnje dni je major ayditer Kunz zasliševal dne 27. maja aretirane tri oficirje. Garnizijsko sodišče zahteva iz Prage glavne akte, ki obsegajo imena oficirjev, da more voditi zanesljiv dokaz krije. Tudi preteznega Redlovega nečaka p oročnika Horinko so izročili sdišču, kjer je že vse priznal. Zasliševali so tudi njegovo v Josefstadtu stanujočo ljubico; kakor se zdi, pa ni zapletena v špionažo zadevo. Stroga preiskava je nadalje dognala, da živi v Pragi in na Dunaju veliko število oseb, ki so policijsko zglašene kot ruski državljani, pa nimajo nobenega poklica. Policija je dala sestaviti seznam teh

oseb. Nekatere so imele pod različnimi imeni stanovanja v Pragi in na Dunaju. Nadalje je policija ukazala nadzorovanje gotovih lokalov, in paži posebno na nekatere določene dame. Izkazalo se je namreč pri prejšnjih prilikah, tako leta 1910., ko je ruski vojni ataše polkovnik Maričanko nenadoma zapustil Dunaj, da so dan poprej iz dveh kavarn izginili neki stalni ženski gostje. Policija hoče zabraniti odpotovanje dam, ki jih smatra za agentinje.

Obseg špionaže.

Dunaj, 3. V vojaških krogih izjavljajo, da se ne more reči o obsegu Redlove špionaže nič gotovega, računati pa se mora s tem, da je izdal Rusiji vse, tudi svoje izkušnje o nemški vojski. Redl je imel vpogled v vse akte in kot še evidencnega urada si je lahko vse nabavil.

Ruska denunciacija.

Dunaj, 3. Vzdržuje se govoric, da je Rusija sama denuncirala Redla, ker je hotela s tem prizadeti avstrijski armadi najhujši udarec. (Ta kombinacija ni posebno duhovita, če pa bi bila resnična, bi bila blamaža našega militarizma še krutejša.)

Jandrič in Redl.

Dunaj, 3. Med Jandričovo in Redlovo afero ni zveze. V Stokeravi niso razum lajtnanta Horinke aretirali nobene vojaške osebe.

Tudi Nemčijo je izdal.

Praga, 3. »Bohemia« poroča od vojaške strani, da je vedel Redl za važne tajnosti nemške armade in da jih je izdal Rusiji. Zaradi tega se živahno izmenjavajo vesti med dunajskimi in berlinskimi visokimi vojaškimi mesti.

Stare lumparije.

Krakov, 3. Redl je izvrševal špionažo še v dobi, ko je bil kot stotnik generalnega štaba v Krakovu. Že takrat je bil v službi tuje sile in je pogostoma tožil visoke uradnike, med njimi tudi tedanjega ravnatelja krakovske policije Korpkiewiczza, češ da se premoalo briga za obmejno varstvo. Korpkiewicz je kmalu nato šel v pokol. Nadalje javljajo, da je bil uradnik pri varšavskem generalnem štabu aretiran vsled neke Redlove denunciacije. »Nowa Reforma« pravi, da ni dobival Redl za svojo špionažo več kakor 50.000 K. Denar je dobival iz Varšave. Pogostoma je zahteval predujme, ki jih je dobival s posredovanjem nekega dunajskega zaupnika.

Kdaj bo govoril Georgi?

Dunaj, 3. V parlamentarnih krogih pravijo, da bo brambovski minister Georgi šele po zaključku praške preiskave odgovoril na interpelacije o Redlovi aferi in podal pregledno poročilo.

Trst.

— Izjava. Tajnik NDO, v Trstu piše v »Edinosti« št. 150 v »izjavi«, da se mu je ponujalo mesto v »Konsumnem društvu za Ljubljano in okolico«, da je tozadevno pismo s ponudbo bilo spisano in mu doposlano po izrečnem naročilu g. Antona Kristana. Resnici na ljubo izjavljam sledeče: Vekoslav Mrak mi je enkrat v Ljubljani pripovedoval, kako nesrečen da je pri NDO, gosp. Brandner, ki je po srcu in duši socialni demokrat, po poklicu pa trgovski pomočnik — vprašal me je, če bi ne bilo mogoče za Brandnerja dobiti v konsumnem društvu za Ljubljano in okolico kako mesto trgovskega pomočnika? Nato sem mu odgovoril, da naj se oferira, pa bomo videli, kaj in kako. — Taka je resnica. Če kdo kaj drugega trdi, govori ali piše neresnico. Anton Kristan.

Občinske volitve v Trstu.

Naši volilni shodi.

V pretečenih dneh se je vršilo v mestu in okolici lepo število napovedanih naših volilnih shodov. Udeležba na shodih, navdušenje, ki je vladalo med zborovalci, in način, kako so volilci sledili izvajanjem naših govornikov, nam je utrdil prepričanje, da smemo pričakovati od sedanjih volitev nove zmage.

Za Sv. Ivan, se je vršil volilni shod v petek 30. maja zvečer na rotundi pred gozdičem. Shoda se je udeležilo nad poldrug tisoč volilcev. Shod je otvoril in mu predsedoval sodrug Milost. Poročali so prisrčno pozdravljeni in ob velikem navdušenju sodrugi E. Kristan, Valentin Pittoni, Josip Kopač, Rudolf Cerniutz in sodružica Gornikova. A ko je sodrug Pittoni prečital ime kandidata Kopača, je zavrnil aplavz, ki je povedal veliko več, kakor vsako glasovanje.

Na Vrdeci, kjer je tudi kandidat na starosti sodrug Josip Kopač, se je vršil zopet bogato obiskan shod pod milim nebom v soboto 31. maja. Shodu je predsedoval sodrug Milost. Poročali so navdušenjem zborovalcem sodrugi E. Kristan, Kopač in sodružica Gornikova. Tega shoda se je udeležilo tudi lepo število domačih žena, ki so priredile sodružici Gornikovi prisrčne ovacije. Kandidatura sodruge Kopača je bila sprejeta z navdušenim aplavzom, ki je pričal, da so naši volilci pripravljeni izvajevati ta volilni boj v korist delavstvu in na čast socialni demokraciji.

Pri Sv. M. Magdaleni zgoraj se je vršil volilni shod v soboto ob 8. zvečer v gostilni »Alla Vittoria«. Udeležba je bila ogromna. Prostorna dvorana je bila premajhna za naveden volilcev, ki so prišli ne le, da poslušajo izvajanja govornika, marveč tudi da izkažejo svoje simpatije našemu kandidatu za ta okraj, sodrugu Josipu Petejanu, temu mlademu bojevitemu tajniku zidarske organizacije. Na tem shodu je poročal obširno sodrug Petejan v slovenskem in italijanskem jeziku. Z neomajno logiko je dokazal, da bi izvršili delavci zločin nad seboj, ako bi oddali v nedeljo 8. t. m. svoje glasove nesocialističnemu kandidatu. Pri teh besedah se je razlegel po dvorani gromovit aplavz in klici: živel socialna demokracija, živel socialistični mestni svetovalci, živel so-

drug Petejan. Vsi, ki smo bili priča tega prizora, smo se uverili o ogromnih korakih, s katerimi napreduje tudi ta socialistična ideja. Sv. M. Magdalena bo dne 8. t. m. oddala svoje glasove na ime sodruge Josipa Petejana.

Na Katinari se je vršil lep volilni shod v nedeljo zjutraj v gostilni »Pri Padovanu«. Tam sta poročala sodruga Kopač in Petejan. Shoda se je udeležilo zares čedno število volilcev iz Katinare, Rovt in Lonjerja, ki so pazno poslušali in pritrjevali izvajanjem naših dveh kandidatov. Tudi tu je bila sprejeta kandidatura sodruge Kopača soglasno in z velikim navdušenjem od strani volilcev, ki so prišli do spoznanja, da smejo izročiti zastopstvo svojih interesov samo socialni demokraciji.

Pri Sv. M. Magdaleni spodnji so sodrugi improvizirali volilni shod v nedeljo popoldne v gospodarskem društvu. Poročal je sodrug Kopač, ki je podal obširno program, s katerim nastopa pri teh volitvah socialno demokracična stranka, in priporočal kandidaturu sodruge Petejana, ki je bila soglasno sprejeta.

V Storkli se je vršil volilni shod v nedeljo popoldne. Udeležba je bila bogata. Poročali so Etbin Kristan, in kandidata Petejan in Ghergluch. V začetku je skušal motiti zborovanje neki naroden pijanček, ki smo ga morali spraviti s shoda, ker ni bilo za njegova hujskanja zares nobenega razpoloženja. Po tej operaciji se je shod mirno izvršil in so bili naši kandidati soglasno sprejeti z zatrdilom od strani volilcev, da se bodo bojevali za zmago naših kandidatov in naše stranke.

V Barkovljah se je vršil shod tudi v nedeljo popoldne na vrtu Starčeve gostilne na zgornji cesti. Shoda se je udeležilo nad 100 oseb. Predsedoval je shodu sodrug Znidaršič, poročal po sodr. Milost. Tudi na tem shodu je skušal motiti zborovalce star naroden pijanček, ki ga je bilo treba poslati na ulico. Kandidatura sodrugov Sedmaka in Pittonija je bila sprejeta soglasno in z vihnim aplavzom.

Na Kontovelju bi se bil moral tudi vršiti volilni shod v gospodarskem društvu. Število zbranih volilcev je bilo lepo, in večje kakor na narodnem shodu, ki se je vršil ta dan popoldne. Toda na Kontovelju se je izkazala očitna taktika slovenskih narodnjakov, ki bi radi motili naše shode s svojimi pijanci. Takoj ko je začel govoriti sodrug Regent, je pričel narodni pijanček razgrajati na način, da ni bilo mogoče shoda nadaljevati. Toda kljub temu smo prepričani, da bo število naših volilcev na Kontovelju naraslo in spravilo gospode narodnjake v še večjo žalost.

Poleg teh se je vršilo še veliko drugih volilnih shodov v mestu, na katerih so poročali italijanski sodrugi. Tudi ti shodi so bili vsi bogato obiskani in je bilo na njih veliko navdušenja. V bodočih dneh se vrši zopet veliko število volilnih shodov za katere so ali bodo razposlana vabila. Priporočamo sodrugom, naj se udeležijo vseh shodov polnoštevno.

Socialno demokracični kandidati:

V MESTU:

I. mestni volilni okraj (Sv. Vid.):

Jakob Nicolao, učitelj občinske ljudske šole.

II. mestni volilni okraj (Staro mesto):

Rudolf Cerniutz, uradnik in Viljem Pitz, mehanik.

III. mestni volilni okraj (Novo mesto, Rojan in kos Grete):

Viktor Perez, uradnik in August Gaspari, uradnik.

IV. mestni volilni okraj (Barrira nuova in Skorklja):

Franc Barba, tiskar. Edvard Gherghich, trgovski pomočnik. Josip Petejan, tajnik zidarske organizacije.

V. mestni volilni okraj (Barriera vecchia in Kladin):

Franc Blasizza, kotlar. Josip Podgornik, tajnik organizacije prometnih delavcev. Gilbert Senigaglia, zdravnik. Anton Simonetta, mesar.

VI. mestni volilni okraj (Sv. Jakob in zgornja Kjarbola):

Ezio Chiussi, tajnik kovinarske organizacije. Arhangelj Doff-Sotta, učitelj. Valentin Pittoni, vodja delavskih konsumnih zadrug. Edmund Puecher, ravnatelj okrajne bolniške blagajne.

V OKOLICI:

I. volilni okraj (Škedenj, Sv. Marija Magdalena zgornja in spodnja):

Josip Petejan, tajnik zidarske organizacije.

II. volilni okraj (Katinara, Rocol, Lonjev, Vrdele, Konkol in Kolonja):

Josip Kopač, tajnik železničarske organizacije.

III. volilni okraj (Barkovlje, Rojan, Greta, Bazovica, Bane, Gropada, Trebče, Padrič, Opčine, Prosek, Kontovelj in Sv. Križ):

Ivan Sedmak, železničar. Valentin Pittoni, vodja tržaških delavskih konsumnih zadrug.

Volilni odbor socialno demokracične stranke.

Volilni shodi.

Rojan: V ponedeljek 2. junija ob 8. zvečer v gostilni »Pri dvanaestih murvah« v ulici Moreri v Rojanu.

Novo mesto: V sredo 4. junija ob 8. zvečer v gostilni »International« v ulici Bocaccio št. 25.

Novo mesto: V četrtek 5. junija ob 8. zvečer v gostilni »pri Seči« na Gredi.
Sodrug, poskrbite, da bodo vsi shodi do-
bro obiskani.

VOLISČA.

Volisča za bodoče občinske volitve
za okoličanske okraje
so sledeča:

Za I. volilni okraj:

Skeđenj (41. sekcija): občinska šola v
Skeđenju: lišne številke od 1 do 619.

Skeđenj (42. sekcija): hiš. št. 150 v Ske-
dnju: lišne številke od 620 do 1237.

Sv. M. Magd. Zgornja (43. sekcija): pri
okrajnem načelniku v Skeđenju št. 175: Sv. M.
Magd. Zg. Bivio št. 1 do 89, Sv. Ana od 90 do
Sv. M. Magd. Zgornja (44. sekcija): otroški
vrtec »Lege nazionale« v Skeđenju št. 176: Sv.
M. Magd. Zg. od 240 do 817.

Sv. M. Magd. Spodnja (45. sekcija): go-
stilna »Subietta« pri Sv. M. Magd. Sp. št. 31:
Sv. Mar. Magd. Sp. 1 do 279, Sv. Sobota 280
do 399, Zavile 400 do 489, Monte Castiglione
490 do 599.

Katinara (46. sekcija): šola na Katinari št.
1141: Sv. M. Magd. Sp. od 600 do 979, Monte-
bello Zg. od 980 do 1129, Katinara od 1130 do
1149 in Ključ od 1150 do 1152.

Za II. volilni okraj:

Rocol (47. sekcija): Rocol, ul. P. P. Ver-
gerio št. 228: Rocol, ul. Molino a vente od 1
do 169, Sette Fontane od 170 do 339, dirkališče
od 340 do 369, Callaja od 370 do 405.

Rocol (48. sekcija): gostilna Nicheito v
Rocolu št. 576: Katinara od 406 do 439, Melara
440 do 459, Rocol v dolu 460 do 839, Rocol v
liribu 840 do 1199, pri Lovcu od 1200 do 1217.

Lonjer (49. sekcija): gostilna Padovan na
Katinari št. 27: ves Lonjer.

Vrdela (50. sekcija): ul. Raffaele Sanzio
št. 526: Scoglietto od 1 do 379, L. Cilin Sp.
od 380 do 439.

Vrdela (51. sekcija): slovenska šola pri
Sv. Ivanu: Sv. Ivan Sp. od 440 do 749, Bran-
dežja 750 do 909, Sv. Ivan Zg. 910 do 1179.

Vrdela (52. sekcija): italijanska šola pri Sv.
Ivanu: Frdenič 1180 do 1339, Timinjan 1400
do 1759, Svetovinski kamnolomi 1760 do 1800,
Sv. Cilin Zg. 1801 do 1822.

Kolonja (53. sekcija): ulica Fabio Severo.
hiša Zeppar, št. 64: vsa Kolonja.

Za III. volilni okraj:

Rojan (54. sekcija): Rojan, vicolo delle
Rose št. 7: S. Ermacora 1 do 60, pri 12 mur-
vah 61 do 169, Scala Santa 170 do 429.

Rojan in Piščanci (55. sekcija): otroško za-
vetišče (asilo infantile) v Rojanu: Vernellis
430 do 680, Molini 681 do 790, raztresene hiše
791 do 830, Piščanci in sicer št. 218, 220 do
237, 275, 280 do 284, 286, 287, 289, 319 do 321,
328, 335, 346 do 348, 362, 364, 372 in 426.

Greta (56. sekcija): šola v Rojanu: vsa
Greta.

Barkovlje (57. sekcija): ljudska šola v
Barkovljah: vse Barkovlje.

Opčine (58. sekcija): ljudska šola na Op-
činah, izvemši Piščance.

Trebče (59. sekcija): ljudska šola v Treb-
čah: za Bane in Trebče.

Bazovica (60. sekcija): ljudska šola v Ba-
zovici: za Bazovico, Lipico, Gropado in Pa-
driče.

Prosek (61. sekcija): ljudska šola na Pro-
seku: za Prosek, Miramar in Kontovelj.

Sv. Križ (62. sekcija): ljudska šola v Sv.
Križu: ves Sv. Križ.

Poudarjamo, da letos prvič volijo Pi-
ščanci v Rojanu namesto na Opčinah in da
imajo Trebče z Banami samostojen volilni
lokal.

Goriško.

VOLILNI SHODI NA GORIŠKEM.

V nedeljo 8. junija ob 10. dopoldne na Bu-
kovem v prostorih Antona Čelika. Poroča so-
drug dr. Henrik Tuma iz Gorice.

V nedeljo 8. junija ob pol 4. popoldne v
Hudajuzni v prostorih hotela »pri Črni prsti«.
Poroča sodrug dr. Henrik Tuma iz Gorice.

Sodrug! Volilci! Agitirajte po vseh krajih
za obilno udeležbo.

— Volilni imeniki za deželnozborske vo-
litve so že skoraj povsod razporejeni na vpo-
gled volicem; pozivamo vse sodruge, da se
prepričajo, ako so vpisani v volilni imenik. Ako
se ne pobrigajo pravočasno, po preteku 14dnev-
nega roka razporežitve imenika ne bo več
časa za reklamiranje. V Gorici je volilni imenik
razporežen od 26. maja do včevši 8. junija pri
c. kr. okrajnem glavarstvu (priljičje) in ne pri
goriškem magistratu kakor prejšnja leta.

— Sempolajski sodrug, ki imajo veselje
do izobrazbe ter hočejo pristopiti k podruž-
nici »Vzajemnosti«, ki se ustanovi v teku 14
dni, naj se zglase za pristop pri sodrugu Ivanu
Grudnu. Sodrug, agitirajte za čim večji pristop
k »Vzajemnosti«.

Novice.

* Zakoni katoliških knezov. Vojvoda Or-
feanski, ki bi ga francoski kraljisti radi spravili
na francoski kraljevski prestol, ima za ženo
avstrijsko princezino. Vojvoda podpirajo vsi
evropski dvorji. Njegova soproga se hoče ločiti
od njega in navaja za ločitev naslednje tehtne
razloge: ona je težko bolna in hroma in v tem
stanju jo je vojvoda zapustil in se prav nič ne
briga zanjo in tudi prav nič ne skrbi zanjo.
Njena pismit ga ne dosežejo, ker vedno menjava
svoje prebivališče. Vojvodinja zahteva 80.000
frankov letne rente in povračilo 200.000 fran-
kov, ki jih je bila zanj plačala. Tožba za ločitev
zakona se bo izvedla v Bruselju. V bližini Brus-
lja stanuje sedaj vojvoda in njegov dvor obstaja
v pretežni večini iz žensk. Iz te afere je pač
prav jasno, kako enostaven se zdi tem nad

vsje gorečim kristjanom zakon, kadar jim po-
stane nadležen, med tem ko mora navaden
človek letati od Poncija do Pilata, preden do-
seže ločitev.

* Prevažanje premoga po ceveh. Nenava-
den načrt izdelujejo v Ameriki. V državi Illi-
nois je mnogo bogatih premogovnikov, ki so
pa precej oddaljeni od železnice. Sedaj bodo
napravili med premogovniki in Čikagom 45 cen-
timetrov široke cevi, skozi katere bodo odpoš-
ljali premog. Premog bodo pomešali z vodo.

* Carjevi krvniki. Rudar Ignacij Jakubik
iz Mislovic je šel ob času stavke šlezjskih ru-
darjev čez mejo v Nifko, kjer je pri tamošnjih
rudarjih nabiral podpore za stavkajoče. Rusko
sodišče ga je zaradi tega obsodilo na dosmrtno
prisilno delo v Sibiriji. Pruske oblasti, pod ka-
tere je bil rudar pristojen, so vsled nečuvne
sodbe poizvedovale pri ruskem sodišču, ki je
potrdilo, da je res izreklo ono strahotno ob-
sodbo. Pruska vlada je napela sedaj vse sile,
da izposluje razveljavljenje te grozne obsodbe.
Jakubik je star 40 let in ima v Mislovicah obilo
družino, ki jo bo morala sedaj preskrbovati ob-
čina.

* Klerikalna armada na Avstrijskem. Po-
leg duhovnikov je bilo leta 1910. na Avstrij-
skem 11.116 menihov in 27.389 nun. Samo na
Dunaju je 183 samostanov. Glede števila samo-
stanov je izmed avstrijskih kronovin Galicija
na prvem mestu, šteje namreč 652 samostanov.
Za Galicijo sledi Nižje Avstrijska s 428 samo-
stani in potem Češka s 383 samostani. Največ
redovnikov je pa na Nižje Avstrijskem, namreč
8382 menihov in nun, potem pride Galicija s
6325 lenuhi, Tirolska s 5508 in Češka s 4385.
In s čim se pečajo ti ljudje? Poleg dobrega živ-
ljenja je njih najljubše delo pouk in vzgoja mlá-
dine. Menihi poučujejo na 8 zasebnih gimnazi-
jah, na 5 zasebnih učiteljskih, na 2 trgovskih
šolah, na 6 meščanskih šolah in na 20 ljudskih
šolah. Nune imajo pa vse večji delokrog: imajo
3 dekliške gimnazije, 10 učiteljskih, 8 licejev, 4
trgovske šole, 108 dekliških penzionatov, 56
meščanskih šol, 571 ljudskih šol. Dalje pouče-
jejo na 143 javnih ljudskih šolah, 512 delovnih
šolah, 273 otroških vrtcih in 64 nadaljevalnih
šolah, 5 tečajih za otroške vrtnečice, 6 tečajih za
učiteljice ženskih ročnih del in 19 gospodinjskih
šolah. To so torej tiste delavnice, kjer menihi
in nune vzgajajo ljudi, ki so največja ovira vsega
napredovanja.

Odgovorni urednik Fran Bartl.

Izdaja in zalaga založba »Zarje«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

40 letni uspeh, ki ga potrjujejo na
tisoče priznanj.

**Želodčna
tinktura**

lekarnarja Piccolija v Ljubljani

krepi želodec, pospešuje prebavo in je
odvajalna. 1 stekleničica velja 20 vin.

Naročila spre-
jema lekarna
G. Piccoli, Ljubljana.

Stavbena in gostilniška zadruga
»Delavski dom« v Trbovljah.

registrirana zadruga z omejeno zavezo

vabi svoje člane na

občni zbor

ki se bo vršil v nedeljo 6. julija 1913
ob 3. popoldne v društveni dvorani.

DNEVNI RED:

1. Citanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. a) Poročilo revizije; b) računsko poročilo;
c) poročilo nadzorstva.
3. Sklepanje o prebitku.
4. Preuredba § 11, 13, 14, 17, 18 in 20 pravil.
5. Volitev devetih članov v nadzorstvo in
treh namestnikov.
6. Razno.

Trbovlje, dne 14. maja 1913.

Načelnstvo.

Nadzorstvo.

Kavarna

Unione v Trstu

ulica Caserma in Torre Bianca

Velika zbirka političnih in leposlovnih re-
vij in časnikov v vseh jezikih.

Biljardi.

Shajališče tržaških in vnanjih sodrugov.

Postrežba točna. — Napitnina je odpravljena.

Vezana „Zarja“

v polletnih knjigah za leto
1911 in 1912 se dobi. Cena
vsake knjige K 14.—

Učiteljska tiskarna

Ljubljana, Francičkanska ul. 8

r. z. z. o. z.

Tiskovine za šole, župan-
stva in urade. Najmoder-
nejše plakate in vabila za
shode in veselice.

Letne zaključke

za društva.

Najmodernejša uredba za ti-
skanje listov, knjig, brošur,
muzikalij itd.

Stereotipija. Litografija.

Naročajte se na Zarjo!

Občno konsumno društvo v Idriji

naznanja s tem, da je v svoji seji dne 9. svečana 1913 sklenilo, da se hranilne vloge članom

obrestujejo od 1. januarja 1913 naprej po 5 odstotkov.

Kredit do 30 dni je obresti prost. Čez 30 dni do 6 mesecev se imajo računati obresti po 6 odstotkov
Od kredita nad 6 mesecev pa po 7 odstotkov in sicer že od 30 dni naprej.

Hranilne vloge sprejema društvo vsak dan med uradnimi urami od 8. zjutraj do 12. dopoldne ter
od 2. popoldne do 6. zvečer. — Odpovedni roki so pri društvu najprimernejši in varnost vlog
najboljša, kajti za varnost garantira premoženjska in blagovna vrednost. Vsak član najlažje zaupa
svoje prihranke svojemu zavodu.

Načelnstvo.

Ivan Jax in sin Ljubljana

Dunajska cesta šte. 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev

in stroje za pletenje
(Strickmaschinen)
za rodbino in obrt.

Pisalni stroji Adler.

Vozna kolesa.

Ceniki se dobe zastonj in franko.



Anton Bajec

umetni in trgovski vrtnar

naznanja sl. p. n. občinstvu, da se nahaja njegov

cvetlični salon Pod Trančo

Velika zaloga suhih vencev.

Izdelovanje šopkov, vencev, trakov itd.

Okusno delo in zmerne cene.

Zunanja naročila se točno izvršujejo.

Vrtnarija na Tržaški cesti 34.

Največja slovenska hranilnica!

Mestna hranilnica ljubljanska

Ljubljana Prešernova ulica št. 3 Ljubljana

je imela koncem leta 1912.

660 milijonov kron denarnega prometa, 42 milijonov kron
vlog in 1 milijon 300 tisoč kron rezervnega zaklada.

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje po

4 1/2 %

brez odbitka. Hranilnica je pupilarno varna in stoji pod kontrolo
c. kr. dež. vlade. Za varčenje ima vpeljane lične domače hranilnike.